

## Biblioteksplan för Gnesta kommun 2016-2018

<b>Dokumentnamn</b>	<b>Dokumenttyp</b>	<b>Fastställd/upprättad</b>	<b>Beslutsinstans</b>
Biblioteksplan för Gnesta kommun 2016-2018	Plan	2016-06-20	Kommunfullmäktige
<b>Dokumentansvarig</b>	<b>Diarienummer</b>	<b>Senast reviderad</b>	<b>Giltig till</b>
Chef för kansli och kommunservice	KS.2016.145		2018-12-31
<b>Dokumentinformation</b>	<b>Dokumentet gäller för</b>		
Dokumentet innehåller en övergripande planering för bibliotekets verksamhet de närmaste åren.	Biblioteksverksamheten i Gnesta kommun.		

## Innehåll

1. Inledning .....	3
2. Styrdokument .....	3
3. Gnesta kommun .....	3
4. Biblioteksverksamheten i Gnesta kommun .....	4
5. Barn och ungdomar .....	5
6. Tillgängliga medier .....	5
7. Det digitala biblioteket .....	6
8. Samhällsvägledning .....	6
9. Programverksamhet och utställningar .....	6
10. Medieförsörjning .....	7
11. Samarbete .....	7
12. Personal .....	8
13. Slutord .....	8

Dokumentnamn	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Biblioteksplan 2016-2018 för Gnesta kommun	2016-06-20	Kommunfullmäktige

## 1. Inledning

Biblioteksplanen ska ange konkreta målsättningar för biblioteksverksamheten och lägga fast en strategi för verksamhetens utveckling under perioden 2016 – 2018. Den ska fungera som ett redskap för personal och beslutsfattare i utvecklingen av verksamheten och ge en tydlig överblick över bibliotekets verksamhet och ansvarsfördelning, samt framtida inriktning. Den ska även synliggöra bibliotekets utbud och service för medborgarna. Genom en tydlig och väl utarbetad biblioteksplan kan Gnesta bibliotek ses som en självklar resurs för det livslånga lärandet samtidigt som det kan bli en mötesplats för alla.

Gnesta kommuns biblioteksplan har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av personal från biblioteket. Inför arbetet med nästkommande biblioteksplan ska representanter från andra förvaltningar, som t.ex. barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen bjudas in att delta.

## 2. Styrdokument

Vid utarbetandet av Biblioteksplanen 2016-2018 har följande styrdokument använts: Bibliotekslagen (2013:801), UNESCO:s (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) folkbiblioteksmanifest, UNESCO:s skolbiblioteksmanifest, Gnesta kommuns jämställdhetsplan, Gnesta kommuns framtidsplan för kommunstyrelsen 2016-2018.

Bibliotekslagen (2013:801) sätter ramarna för verksamheten vid landets bibliotek. Lagen betonar bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och den grundläggande roll de spelar för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Den knyter på så sätt an till hur bibliotekens grundläggande uppdrag uttryckts i internationella sammanhang, till exempel i IFLA:s (International Federation of Library Associations) och UNESCO:s olika biblioteksmanifest.

## 3. Gnesta kommun

Framtidsplanen för Gnesta kommun beskriver Gnesta som en unik kommun med ett rikt kulturliv, ett starkt närings- och föreningsliv och många engagerade medborgare. Kommunens geografiska läge är strategiskt viktigt i sitt möte mellan två starka expansiva regioner, Stockholm och Sörmland. Närheten till de två regionerna bidrar till en stor arbetsmarknad och tillgång till studier för invånarna samt förutsättningar för det lokala näringslivet att utvecklas. Därmed finns en stor potential för Gnesta att fortsätta växa och vara en attraktiv boendeort för ännu fler. Med dessa förutsättningar är det viktigt att driva en biblioteksverksamhet som möter medborgarnas behov på bästa sätt.

Som en bakgrund till beskrivningen av biblioteksverksamheten i Gnesta idag följer en kort demografisk genomgång.

Befolkningen i Gnesta kommun per den 31 december 2015, var 10 649 invånare. Fördelningen mellan könen är jämn, men med ett något högre antal män. Befolkningsmässigt befinner sig kommunen fortfarande i en expansiv fas med många nybyggnationer, och det finns ett uttalat mål att öka antalet kommuninvånare. Ungefär hälften av kommuninvånarna är bosatta i Gnesta tätort.

Ett stort antal av kommunens invånare arbetar i andra kommuner, framförallt i

Dokumentnamn	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Biblioteksplan 2016-2018 för Gnesta kommun	2016-06-20	Kommunfullmäktige

Södertälje kommun. Behoven av biblioteksverksamhet varierar mellan kommunens olika invånare. För att möta de behov som finns krävs ständig utveckling och förnyelse samt analys och utvärdering av den befintliga verksamheten.

#### 4. Biblioteksverksamheten i Gnesta kommun

Biblioteksverksamheten i Gnesta kommun består 2016 av ett huvudbibliotek i Gnesta tätort och ett filialbibliotek i Stjärnhov. Boktaxi och Boken-kommerservice erbjuder 2016 de medborgare som inte har möjlighet att ta sig till biblioteken. Vad som är bästa och mest kostnadseffektiva sätt att ge medborgarna en god biblioteksservice är en ständigt levande fråga.

Det finns skolbibliotek på samtliga skolor i kommunen och i nuläget är de flesta av skolbiblioteken datoriserade. Planer finns på att datorisera samtliga skolbibliotek och de kommer att använda sig av samma biblioteksdatasystem som folkbiblioteket. Skolorna kommer att ha en webbaserad skolbiblioteksmodul som lärare och elever kan använda, som ett stöd i lärandeprocessen. Enligt skollag och läroplan ska det finnas ett skolbibliotek på varje skola. Det är huvudmannens ansvar att se till att utbildningen anordnas så att eleverna har tillgång till skolbibliotek. Gnesta bibliotek har ett tidningsrum där medborgarna kan läsa dagstidningar och tidskrifter. Äldre nummer av tidskrifter kan lånas hem.

Biblioteket har sex publika datorer, varav en är specialiserad för släktforskning. På den datorn har användarna tillgång till olika databaser, till exempel Gonline och Riksarkivets digitaliserade arkiv.

I Gnesta biblioteks lokaler finns en Sörmlandssamling med lokalhistoriskt intressant material.

Filialbiblioteket i Stjärnhov har öppet en dag i veckan och har ett litet men varierat utbud av skönlitteratur och facklitteratur, främst för vuxna och yngre barn. I samband med utarbetandet av Gnesta kommuns jämställdhetsplan, har även biblioteket arbetat fram mål och aktiviteter. Gnesta bibliotek arbetar aktivt med jämställdhet i alla bibliotekets verksamhetsområden. Exempelvis köps det in medier från förlag som medvetet utmanar könsstereotyper och vi tillhandahåller litteratur för samtliga av kommunens invånare, vilket inkluderar talböcker, lättläst, andra språk mm.

Planerade aktiviteter för 2016 för att främja jämställdhet i biblioteket är följande:

1. "Bookworms" (bokklubb för 10-13 åringar) ska bli attraktivare för killar: Se över medieurval, skapa kontakter och nätverk
2. Tidningsenkät: lägga ut enkät i tidningsrummet och i biblioteket, samt på nätet, om urvalet av tidskrifter/tidningar som biblioteket tillhandahåller idag. Undersökning om önskemål för förändring av beståndet ur ett jämställdhetsperspektiv.
3. Utställningar: vem ställer ut i biblioteket? Vem är målgruppen? Planerade utställningar fram till september 2016: Av 7 utställare är 2 kvinnor, 4 män och 1 museum.

För 2016 har biblioteksverksamheten fått ett extra anslag för att främja integration. En del av pengarna kommer att användas till inköp av media och en del till aktiviteter, till exempel bokcirklar för personer med svenska som andraspråk, "Svenska med baby" och föredrag om att vara förälder till ett flerspråkigt barn.

Dokumentnamn	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Biblioteksplan 2016-2018 för Gnesta kommun	2016-06-20	Kommunfullmäktige

## 5. Barn och ungdomar

Enligt Bibliotekslagens 8 § ska folkbiblioteken *ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.*”

På huvudbiblioteket i Gnesta och på filialbiblioteket i Stjärnhov finns speciella barnavdelningar med ett varierat och aktuellt utbud av barn- och ungdomslitteratur. Medierna erbjuds i olika former, till exempel lättlästa utgåvor och talböcker, samt på olika språk. Vid behov lånas media in från andra bibliotek, som fjärrlån eller depositioner.

Biblioteket erbjuder kulturella och läsfrämjande aktiviteter för olika åldersgrupper. I det läsfrämjande arbetet samarbetar biblioteket med förskolorna och grundskolorna i kommunen, som bland annat erbjuds lånebesök innan biblioteket öppnar på förmiddagarna, biblioteksintroduktion för förskoleklasser, bokprat på biblioteket eller på skolan och medverkan i olika läsprojekt, till exempel Bokjuryn. Biblioteket erbjuder även fritidsaktiviteter för barn och ungdomar. Sedan flera år tillbaka pågår bokcirkeln Bookworms för barn mellan 10 – 13 år, under skolloven anordnas pyssel och workshops med olika teman och på sommarlovet kan barn i åldern 8 – 12 år delta i det nationella läsprojektet Sommarboken.

Målsättningen är att alla elever i kommunen ska ha lika och rättvis tillgång till biblioteksverksamhet, oavsett vilken skola de tillhör och var i kommunen de bor.

Biblioteket samarbetar även med andra aktörer för att främja barns språkutveckling och stimulera till läsning.

”Barnens första bok” är en samlingsvolym med sagor, rim och ramsor, som delas ut gratis till nyblivna föräldrar. Barnens första bok är ett samarbete med BVC och Länsbibliotek Sörmland.

På Gnesta bibliotek finns språkväskor att låna. Språkväskorna är ett samarbete med Elevhälsan inom Barn och utbildningsförvaltningen och BVC. De första väskorna blev klara och började lånas ut på biblioteket sommaren 2014 och idag finns nitton olika väskor för utlån. Väskorna innehåller ett blandat material som stimulerar barnens språkutveckling och motorik, till exempel böcker och spel.

Bokrecept är ett regionalt samarbete mellan logoped, specialpedagoger, talpedagoger, bibliotekarier, samt bibliotekskonsulenter på Länsbiblioteket. Projektet finansierades initialt av Kulturrådet, men ingår nu i den ordinarie verksamheten. Bokrecept erbjuds de barn som BVC remitterar till logoped och det är logopeden som skriver ut receptet. Förälder och barn hämtar därefter ut böckerna på biblioteket. Under 2016 pågår ett försök med att talpedagog på Elevhälsan skriver ut bokrecept för äldre barn, som hämtar ut böckerna i skolbiblioteket eller på folkbiblioteket.

## 6. Tillgängliga medier

Enligt Bibliotekslagen ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ”ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.” (Bibliotekslagen 4 §) Gnesta

Dokumentnamn	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Biblioteksplan 2016-2018 för Gnesta kommun	2016-06-20	Kommunfullmäktige

bibliotek ska ha ett aktuellt och varierat utbud av tillgängliga medier för personer med särskilda behov. Biblioteket erbjuder litteratur med storstil, lättlästa böcker, talböcker, tekniska hjälpmedel som DAISY-spelare, samt hjälp till egen nedladdning av talböcker via Myndigheten för tillgängliga mediers digitala bibliotek Legimus.

Biblioteket erbjuder tjänsten Boktaxi för låntagare som har svårt att ta sig till biblioteket och som bor på landsbygden utanför Laxne och Björnlunda. På bibliotekets barnavdelning finns Äppelhyllan med böcker och andra medier för barn med funktionsnedsättning. Där finns också informationsmaterial om olika funktionsnedsättningar. Äppelhyllan ska liksom bibliotekets övriga bestånd vara uppdaterad och aktuell. Gnesta bibliotek planerar att utöka den sociala verksamheten med förbättrad Boken kommer-service, samt samarbeten med äldreboenden, gruppboenden och daglig verksamhet.

## 7. Det digitala biblioteket

Gnesta bibliotek har under våren 2016 fått en ny webbplats, där personal och låntagare kan interagera med varandra. Syftet är att förenkla tillgängligheten till bibliotekets tjänster. Det blir på så sätt enklare för låntagarna att låna e-böcker, e-ljudböcker samt låna om och reservera bibliotekets medier. Bibliotekets webbplats är anpassat för att läsas i mobil, läsplatta och dator. Biblioteket har också infört ett nytt bibliotekssystem, Book-it, under våren 2016.

## 8. Samhällsvägledning

Folkbiblioteket ska enligt UNESCO:s folkbiblioteksmanifest *garantera medborgarna tillgång till alla slag av samhällsinformation samt tillhandahålla erforderliga informationstjänster för det lokala näringslivet, för organisationerna och för olika intressegrupper.*

Gnesta bibliotek delar lokal med medborgarkontor och tillfälligt med teknisk kundtjänst. Medborgarkontoret ansvarar för en stor del av den samhällsinformation som kommuninvånarna kan efterfråga, tjänster som budget- och skuldrådgivning, lokalbokning och information till turister och andra besökare. På biblioteket finns publika datorer som kan nyttjas av bibliotekets besökare för informationsinhämtning. Hela enheten arbetar kontinuerligt med kunskapsutveckling samt för att ge bästa service och bemötande.

## 9. Programverksamhet och utställningar

Biblioteket anordnar programverksamhet och utställningar med olika teman, för både barn och vuxna.

I biblioteketslokalen visas utställningar med konst, konsthantverk och andra alster, främst av lokala konstnärer och medborgare i kommunen.

Enligt Bibliotekslagens 2 § ska biblioteken *främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.*

Programverksamheten på biblioteket syftar till att uppfylla de kriterier som Bibliotekslagen anger.

Biblioteket har flera olika bokcirklar för både barn och vuxna. Vi har också en bokcirkel på lätt svenska, som främst vänder sig till SFI-elever och som ska främja integration och intresset för litteratur och läsning.

Dokumentnamn	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Biblioteksplan 2016-2018 för Gnesta kommun	2016-06-20	Kommunfullmäktige

I samarbete med Länsbiblioteket arrangeras litterära caféer med författarbesök.

Hösten 2016 kommer biblioteket att starta upp Svenska med baby; öppna föräldragrupper som handlar om både språkutveckling och möten mellan föräldrar och barn.

Biblioteket samarbetar med Studieförbundet Vuxenskolan angående digital delaktighet och arrangerar datorkurser på biblioteket i samband med den nationella satsningen Get Online Week.

Under skolloven anordnas pyssel och workshops med olika teman för barn och ungdomar, till exempel re-make av textilier och bokkonst.

En gång om året anordnar biblioteket ett kalas för en barnboksfigur, som firas med pyssel, tipspromenad, barnteater, utställning och extra mycket fokus på böckerna.

## 10. Medieförsörjning

Utbudet av medier på biblioteken i Gnesta ska vara aktuellt, brett och mångsidigt. Vi ska tillhandahålla ett allsidigt utbud av olika slags medier som regelbundet förnyas och kompletteras. Vi köper in aktuell litteratur av god kvalitet i ämnen som efterfrågas och används av våra låntagare. Inköpsförslag från medborgare prioriteras.

Som en del av beståndsarbetet kommer personalen under perioden för biblioteksplanen att arbeta fram en medieplan vilken kommer ligga till grund för hur biblioteket arbetar med medier i framtiden.

Under 2016 har biblioteket fått ett extra anslag för inköp av litteratur på utländska språk, främst arabiska och nypersiska, lättläst svenska, kombinerat material (bok och CD), grammatik och ordböcker.

I samband med både ett ökat antal nyanlända och ett ökat antal studenter på högre nivå i Gnesta kommun har biblioteket sett över vad som kan göras för att underlätta både integrationen och tillgängligheten av kurslitteratur för alla studenter och vilka resurser som biblioteket behöver för att kunna genomföra det.

Mycket av den kurslitteratur som efterfrågas är inte möjlig att fjärrlåna utan behöver köpas in till bibliotekets egna bestånd. Samma sak gäller för den typ av litteratur som efterfrågas av nyanlända, så som språkkurser och grammatikböcker. Fjärrlån är ett komplement till det egna mediebeståndet och gäller främst böcker som inte längre går att köpa in eller som är speciella för vårt eget bestånd. Varje gång en förfrågan om fjärrlån gäller material som går att köpa, ska biblioteket se det som ett förslag till inköp.

Eftersom det finns ett ökat behov av grundläggande kurslitteratur från studenter som studerar vid distansutbildningar ser biblioteket en utökad budget för att kunna möta det behovet som nödvändig.

Biblioteket har stor betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och spelar en grundläggande roll för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, vilket främjar målet i kommunens framtidsplan om en ökad kunskapsnivå hos befolkningen i Gnesta kommun.

## 11. Samarbete

Gnesta bibliotek samarbetar med olika aktörer, både inom länet och inom kommunen så som BVC, förskolorna, fritids, kulturskolan, SFI, äldreboenden,

Dokumentnamn	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Biblioteksplan 2016-2018 för Gnesta kommun	2016-06-20	Kommunfullmäktige



daglig verksamhet, Studieförbundet Vuxenskolan och diverse föreningar. Bibliotekets personal deltar i utbildningar och seminarier som anordnas av länsbiblioteket och andra aktörer. Bibliotekets ledning har även en ständigt pågående dialog med länsbiblioteket kring biblioteksutveckling, möjliga samarbetsområden och utbildningar mm.

Andra samarbeten som kan tänkas är att vara pilotbibliotek för olika leverantörer. Detta har inte testats ännu, men kan tänkas under perioden av denna biblioteksplan. Fördelarna för biblioteket är att hålla kostnader nere, men ändå kunna ta del av produktutvecklingar, samtidigt som man kan påverka utvecklingen.

## 12. Personal

Biblioteksverksamheten ska bedrivas av kompetent personal, med specialisering på biblioteksverksamhet. Personalen ska ges möjlighet till kompetensutveckling. Personalen ska känna ansvar för och delaktighet i utvecklingen av den egna verksamheten och ha god insyn i både budget- och beslutsprocess. Kreativitet och nya utvecklingsidéer ska uppmuntras och stöttas. All personal ska ha möjlighet att se och ta del av verksamhetens helhet. Rekryteringsprocesser ska präglas av jämställdhet och därmed lika förutsättningar för alla sökande.

## 13. Slutord

I kommunens framtidsplan står följande: *Vi vill se ett Gnesta som präglas av kreativitet, personlighet, öppenhet och mångfald. Ett Gnesta där människors ursprung, kön eller funktionsnedsättning inte begränsar möjligheterna till deltagande, utveckling eller till möjligheten att leva ett gott och rikt liv.*

Detta ledmotiv är viktigt även för bibliotekets verksamhet. Gnesta bibliotek strävar efter att tillgodose alla kommuninvånarens behov och önskemål genombiblioteksverksamheten. Gnesta biblioteks personal tar gärna del av medborgarnas förslag och de diskuteras i arbetsmöten och tas vidare inom kommunen om det behovet uppstår. När bibliotekspersonalen ser ett utökat behov, som t.ex. när det gäller integration, så anpassas verksamheten till exempel genom bokcaféer, där nya och gamla kommuninvånare möts och samtalar kring både böcker och kultur.

Även en satsning på bibliotekets webbnärvaro är en del av utvecklingen av verksamheten, anpassning till nya behov och en förenklad tillgänglighet till kommunens tjänster.

Biblioteket ska vara en mötesplats för kommuninvånare, där t.ex. lokala konstnärer kan ställa ut, men även där möten med vuxenbildningen och andra lokalt förankrade föreningar kan ske. Studenter ska känna att hemorten underlättar deras studier varför ett grupprum planeras att byggas i biblioteket. Detta ska kunna användas av enskilda studenter, studiegrupper eller föreningar för möten under dagtid.

De övergripande målen i kommunens framtidsplan är följande:

- En ökande befolkning. Kommunen ska ha 12 000 invånare 2020
- En trygg och hållbar livsmiljö
- Kunskapsstillväxt (bland annat utbildning)

Gnesta bibliotek är en viktig del för att nå dessa verksamhetsmål, eftersom biblioteket är en viktig faktor i samband med kunskapsstillväxten, men även bidrar

Dokumentnamn	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Biblioteksplan 2016-2018 för Gnesta kommun	2016-06-20	Kommunfullmäktige



till en trygg och hållbar livsmiljö. Gnesta biblioteks strävan är att vara där medborgaren är, oavsett om det är i det fysiska eller det virtuella rummet och att vara en naturlig del i samhällets informationsbehov.

<b>Dokumentnamn</b>	<b>Fastställt/upprättad</b>	<b>Beslutsinstans</b>
Biblioteksplan 2016-2018 för Gnesta kommun	2016-06-20	Kommunfullmäktige